

Stockholm 2018-08-31

Till
Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer
Ku2018/00653/D

Remissvar från Sensus studieförbund på betänkandet Statligt stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige SOU 2018:18

INLEDNING

Sensus studieförbund inkommer härmed med synpunkter på utredningen Statligt stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige. Området är angeläget för oss då vi har religiösa samfund som medlemsorganisationer och samarbetspartners. Som studieförbund arbetar vi med bland annat rättigheter, livsfrågor och hållbarhet. Med det som bakgrund ställer vi oss bakom att utredningen har demokrati, mänskliga rättigheter och rättighetsbärande principer som utgångspunkter. Vi har några kritiska invändningar och några punkter där vi bejakar utredningens förslag. Rubrikerna nedan relaterar till betänkandets Del B; Bedömningar och förslag.

10.3.6 BRA FÖRSLAG ATT INRÄTTA ETT SÄRSKILT STÖD FÖR UTBILDNING OCH FORTBILDNING AV TROSSAMFUNDS FÖRETRÄDARE OCH ANSTÄLLDA

Det är ett bra förslag om ett särskilt stöd till utbildning där flera aktörer nämns, bland annat studieförbund. Vi har kompetens att genomföra folkbildningsinsatser för att värna om och stärka ett demokratiskt och rättighetsbaserat samhälle. Vi vet av egen erfarenhet att det behövs särskilda medel för att resurssvaga samfund ska kunna delta. Detta är särskilt viktigt för grupper och individer som annars kan hamna i ett så kallat utanförskap.

Samtidigt vill vi värna om statsbidraget till studieförbunden som bygger på fri och frivillig folkbildning. Där studieförbunden är garanter för mötes- och bildningsplatser för olika grupper och individer i vårt samhälle.

11.3.2 SNÄV DEFINITION AV RELIGION

Definitionen av religion tycker vi är något snäv. Något som utredaren själv är inne på, men finner definitionen ändå som den bästa för att vägleda vilka som ska beviljas stöd. På sid 26 står att läsa: ” *Utredningen föreslår därför att med begreppet trossamfund ska avses en gemenskap som utövar religiös verksamhet genom gudstjänst, bön, meditation eller ritualer*”. Vi menar att definitionen är präglad av ett sekulärt, individualistiskt och introvert synsätt som inte bejakar religion som del av ett samhälle. Vi menar att religion och trossamfund är mer än privata sfärer. Som utredningen själv är inne på kan religion förstås som enskilda människors identitetsbildning och samtidigt vara del av samhällsutvecklingen tillsammans med andra. (sid 255-256.) Det finns behov av fortsatta gemensamma samtal mellan det offentliga och civila samhället hur religion ska förstås och spela roll i ett demokratiskt och mångfaldigt Sverige.

12.8.4 BEHOV AV ETT DEMOKRATIKRITERIUM

Vi ser att det kommer att bli en beskrivning av demokratikriterium. Vi hör också skälen till det, men ser stora risker med att rama in vad en demokrati är. Särskilt när det tar riktningen mot exkluderande demokratikriterium.

12.8.5 PROBLEM MED EXKLUDERINGSPRINCIPER

Vi ser motsättningar i utredningen mellan att tilltro samfunden och samtidigt föreslå exkluderingsprinciper. Det går att tolka som att utredningen inte tilltror möten och samtal fullt ut eller att vissa samfund inte vill vara del av vårt demokratiska samhälle. När det gäller exkluderingsprinciperna har vi tre invändningar:

- För det första tror vi att det är bättre att ha positiva kriterier för stöd. Det vill säga stöd ska ges för insatser som ska åstadkomma något. Stöd som stärker en tilltro på vad som kan åstadkommas i samarbeten mellan aktörer i det civila samhället.
- För det andra ser vi det som problematiskt när ett samfund kan drabbas ”indirekt” genom att andra missköter sig. Det är svårt för trossamfund att ta ansvar i många led. ”*Trossamfundens liksom församlingars, företrädares och föreläsares ageranden kan ligga till grund för exkludering*” (se också sid.31). Vågar mindre samfund ta emot bidrag om det visar sig att en extern föreläsare inte ”håller måttet” och därmed krav på återbetalning? Exkluderingsprinciperna riskerar att viktiga möten och samtal försvinnas. Vilket också innebär inskränkning av det fria ordet.
- För det tredje kan exkluderingsprinciperna leda till att grupper och individer som behöver bli delaktiga i vår demokrati hamnar utanför och blir isolerade. Vi som studieförbund ser möten mellan olika perspektiv och tolkningar som del av själva bildningsresan och demokratins utveckling. Vi behöver fler mötesplatser för att stärka demokratin. Det är olyckligt om de som behöver demokratiresan mest blir än mer isolerade.

Vi vill därmed väcka frågan om inte ett stöd ska vara positivt inriktat, det vill säga beviljas utifrån på vilket sätt trossamfund är del av och gör insatser för det demokratiska samhället med respekt för mänskliga rättigheter och rättighetsbärande principer.

14.5 BRA FÖRSLAG ATT SST ÄR MYNDIGHETEN

Det är ett bra förslag att SST är myndigheten som har kompetens och ansvar. Vi tolkar det som att STT har ansvar för det ekonomiska stödet. För det råd som föreslås är sammansättningen viktig. I rådet ska det finnas kompetens om de religiösa sammanhangen och kompetens som värnar demokrati, mänskliga rättigheter och det rättighetsbaserade.

Med förhoppning att våra inkomna synpunkter tas under beaktande.

För eventuella uppföljande frågor ber er vi er kontakta Fredrik Hedlund fredrik.hedlund@sensus.se, tfn 070 619 17 78 eller Urban Hermansson, urban.hermansson@sensus.se, tfn 0733 83 95 06.

För Sensus studieförbund

Solveig Ininbergs
Förbundsordförande

Ann-Katrin Persson
Förbundsrektor